

Etika për fëmijë

Dhurorë e përmuajtshme, nga revista "Etika"

Viti 4 - Numri 37 - Janar 2014

TË MOS SHPËRDOROJMË!..



TË MOS SHPËRDOROJMË!..

Emine Tashgetiren

Të dashur miq, Pejgamberi ynë (s.a.s.), thotë: “Hani, pini, por mos shpërdoroni!”

Në këtë numër të revistës do të flasim për shpërdorimin. Dhe disa pyetje mund të jenë këto: ‘Ç’është shpërdorimi? Ç’vend zë në jetën tonë? A kemi të drejtë të shpërdorojmë? Çfarë ndodh, nëse shpërdorojmë?’

Le të mendojmë së bashku duke parë jetën dhe veten tonë...

Ç’është shpërdorimi? Shpërdorim do të thotë të përdorësh diçka në kundërshtim me qëllimin për të cilin është krijuar. Drita elektrike përdoret për të parë natën. Nëse hyni në dhomë apo në klasë, do të ndizni dritën për të bërë detyrat apo për të kryer punët tuaja. Kur të mbaroni punë dhe të dilni nga dhoma, duhet ta fikni dritën. Nëse drita qëndron ndezur, e ju nuk ndodheni brenda, ajo thërret në heshtje: “Ndihmë! Ndihmë! Më fik, të lutem!”

Po përmendim edhe shembuj të tjerë. Në njërën faqe të fletores keni shkruar vetëm disa

rreshta. E ktheni faqen dhe shkruani sërish disa rreshta të tjerë. Në faqen që kthyet bëni një gabim, e për këtë e grisni dhe e hidhni atë fletore. A nuk është ky shpërdorim? Sigurisht që është... E dini sa pemë janë prerë, për të prodhuar atë fletore? Sa orë ka punuar fabrika? Sa njerëz kanë punuar për të? Pastaj një kamion i madh ka bërë transportin nga fabrika për në kancelari. Punëtorët e kancelarisë kanë prituri deri në mbrëmje për të pajisur me fletore të gjithë fëmijët... Dhe... Ju e hidhni atë pa e përdorur siç duhet, pra, e shpërdoroni.

Jeni duke larë dhëmbët. Kujdesuni për ta që t’i keni të pastër e të shëndetshëm! Keni vënë pak pastë dhëmbësh mbi furçë dhe keni hapur rubinetin e ujit. Ndërsa lani dhëmbët, mos harroni, mbylleni rubinetin që uji të mos derdhet kot. Kur të mbaroni së lari dhëmbët, hapeni sërish aq sa t’ju nevojitet për të larë duart dhe gojën! Nëse e hapni shumë, uji do të rrjedhë më shumë e do të shkojë dëm. Nëse e lini ujin të shkojë dëm, ai do të ankohet në heshtje: “Më mbyll të lutem! Nuk dua të harxhohem kot! Unë jam shumë i çmuar! Nëse unë mungoj, çdo gjë bëhet pis dhe sëmundjet vijnë njëra pas tjetrës. Të gjithë njerëzit kanë nevojë për mua. Nëse më harxhoni pa masë edhe fatura ime rritet



dhe babai yt vihet në pozitë të vështirë e me të drejtë ankohet... Por... mund të ngelin edhe shumë njerëz pa ujë. Unë jam për të pastruar vendin dhe çdo gjë tuajën nga jashtë dhe nga brenda. Të lutem, mos shpërdoro qoftë edhe një pikë timen! Nëse më përdor si duhet, do të jem shumë i lumtur. Nëse më shpërdoron, do të lëndohem!”

A e shpërdorojmë kohën? Dikush mund të thotë: “Pse, shpërdorohet koha?” Sigurisht që po. Allahu i Madhëruar na ka dhënë jetën si kohë, të cilën e jetojmë. Nëse e shpërdorojmë jetën, do të thotë se kemi shpërdoruar veten.

Çdo njeri ka një qëllim për të cilin është krijuar. Pse na krijoi Allahu (xh.xh)? Na krijoi për të marrë dije të dobishme, për të bërë vepra që na vlejné ne dhe njerëzve përreth, si dhe për t'i përdorur energjitë tona për punë të mira. Nëse bëjmë punë të dobishme, do të thotë se e kemi vlerësuar dhe ia kemi dhënë hakun kohës. Nëse qëndrojmë pa bërë asgjë, le të dëgjojmë zërin dhe mesazhin e heshtur të kohës dhe të veprojmë në mënyrën më të mirë.

Allahu (xh.xh), na ka dhënë gjuhën, të cilën duhet ta përdorim duke thënë fjalë të bukura. Nëse flasim kot, e kemi shpërdoruar gjuhën. Nëse e godasim shokun me dorë, do të thotë se e kemi shpërdoruar dorën. Kur çdo gjymtyrë e përdorim në dobi të vetes dhe shoqërisë, do të thotë se kemi vepruar sipas qëllimit të duhur. Nëse e përdorim për qëllime të kota e të liga, do të thotë se e kemi shpërdoruar.

Miq të dashur, si thoni, a kemi të drejtë të shpërdorojmë, duke thënë: “Fletorja, uji dhe energjia elektrike janë të miat dhe asnjërit nuk i duhet se si i përdor unë ato!” Sigurisht, përgjigjja juaj është: ‘Jo’. Të shpërdorosh ujin, energjinë elektrike dhe fletoren, do të thotë të dëmtosh të gjithë njerëzit. Të nëpërkëmbësh të drejtat e tyre. Të dëmtosh ekonominë e familjes, do të thotë të dëmtosh ekonominë e shtetit.

*Shpërdorim do të thotë humbje.



*Të shpërdorosh, do të thotë të mos vlerësosh.

*Të shpërdorosh, do të thotë të çosh dëm.

*Të shpërdorosh, do të thotë të dëmtosh.

*Të shpërdorosh, do të thotë të bëhesh shkak për grindje.

Si thoni të dashur miq, sikur t'i hedhim një sy jetës sonë? Ku dhe çfarë shpërdorojmë? Mendoni pak klithmën e heshtur të gjërave që shpërdoroni, pastaj duke buzëqeshur bëni gjënë e duhur.

Le t'i japim fund shpërdorimit dhe të përdorim çdo gjë me masë, aty ku duhet dhe sipas qëllimit. Le t'i përdorim siç duhet në mënyrë që edhe ne të ndihemi të lumtur edhe gjërat që përdorim. Kështu familja jonë do të jetë e lumtur dhe populli i fituar. Kurse Pejgamberi ynë i dashur do të jetë i kënaqur.

Le të jetë Allahu (xh.sh.), i kënaqur prej nesh. Le ta fitojmë kështu dashurinë e Tij.

Mirë mbetshi miqtë e mi të shtrenjtë!

Etika
për fëmijë

Drejtor
Albert Halili
+355 67 34 06182
Kryeredaktor:
Alban Kali
+355 69 24 23989

Redaktor:
Xhahid Bushati
xhahidbushati@yahoo.com
+355 69 28 20 975

Redaktore gjuhësore:
Zija Vukaj
Përkthyes:
Ernida Kraja
Naile Sulaj

Dizajn - Grafik:
Bledar Xama
bledar_xama@hotmail.com

Adresa: L: Vasil Shanto - Rr: Çajupi - Shkodër - Albania / Tel: +355 22 254 634 / Fax: +355 22 254 633
Zyra e përfaqësimit Maqedoni: Rr: Stiv Naumov - Nr. 9 - lokal 25 - Shkup - Maqedoni / Tel: +389 71 956 271
Zyra e përfaqësimit Kosovë: Rr: Ardian Zurnaxhiu - pn. Ralin - Prizren - Kosovë / Tel: +381 29 222 795

ËNDRRAT

Alketa Dervishaj

Omela ishte ende e vogël, por imagjinonte shumë gjëra të cilat do t'i bënte kur të rritej. Që ëndrrat e saj të mos humbnin, para se të flinte, i shkruante dhe i fuste në sirtar.

Çdo natë nga një ëndërr dhe nga një dëshirë e re shkruhej mbi një copë letër të bardhë. Ajo vizatonte dhe fustane të bukura, kishte dëshirë t'i qepte ato, madje të hapte një atelie.

Shumë shpejt, dhe pse ishte ende e vogël, me ndihmën e nënës, arriti të qepte fustane shumë të bukura. Emri i saj njihej shumë nga bashkëmoshtarët. Të gjitha këngëtalet, balerinat, artistet e vogla, para se të dilnin në skenë, qepnin fustane tek ajo.

Filluan ta thërrisnin Omela duararta. Por, shumë shpejt vogëlushja u rrit. Një ditë, hapi sirtarin ku fshihte ëndrrat e saj. Pasi lexoi letrat që kishte lënë brenda, e çuditur thirri:

- Mami! Mami! Më kanë vjedhur ëndrrat!

- Si kështu?! – e pyeti e ëma.

- Po ja, të gjitha ëndrrat që kisha në sirtar kur të bëhesha e madhe, nuk janë më. Aty kam shkruar që dua të

bëhem doktoreshë, të shëroj fëmijët e sëmurë; diku që të bëhem avokate, të mbroj fëmijët e pambrojtur; te kjo që të bëhesha balerinë, të kërcej nëpër skenat botërore; në një tjetër të bëhem mësuese, të mësoja fëmijët të shkruajnë dhe flasin bukur gjuhën shqipe...

- Dikush duhet t'i ketë marrë ëndrrat e mia, ndryshe unë do t'i kisha realizuar ato. Dikush i ka lexuar fshehurazi dhe i ka realizuar në vendin tim.

Nëna filloi të qeshte me fjalët e vajzës.

- Omela, ti kishe shumë dëshira kur ishe e vogël, por ajo që të pëlqen më shumë është të qepësh fustane. Në qoftë se të gjithë do të bëheshin mjekë, avokatë, mësues, atëherë kush do të mendonte të na bënte veshje të bukura?!

Omela qeshi. Tani e kuptoi se ëndrrat e saj nuk i kishte vjedhur askush, por ajo vetë kishte hequr dorë prej tyre, duke zgjedhur të plotësonte atë që donte më shumë. Dhe mbi të gjitha kuptoi se në jetë duhet të bëjmë gjërat që duam dhe dimë më mirë se çdo gjë tjetër.

Islam Balaj

ÇFARË S'NA KA HIJE...

A mos deshe vallë ta dije,
Çfarë ne fëmijëve s'na ka hije?

Mbaj vesh mirë e dëgjo pra!..
Ndoshta hije nuk na ka:

-Kur me HILE e nisim LOJËN,
E fjalës kur ia NKJERRIM BOJËN.

Kur PËRCJOJMË me vesh PAS DERËS,
E NDËRROJMË mendje SIPAS ERËS.

Kur GUFOJMË si qumështi N'ZJARR,
Për asgjë kur SHKRIHEMI N'VAJ.

Kur librit i BËJMË BISHT
E dikujt ia BËJMË ME GISHT.

LAKMOJMË kafën, S'DUAM çajin,
E kur zëmë ta FSHEHIM FAJIN.

-Çfarë vallë tjetër s'na ka hije??..
T'i bëjmë pyetje çdo fëmijë!..

Veç një gjë nuk do harruar...
Rritemi duke mësuar.



SEKRETI I KËNAQËSISË SË TË MËSUARIT

Mustafa Emre

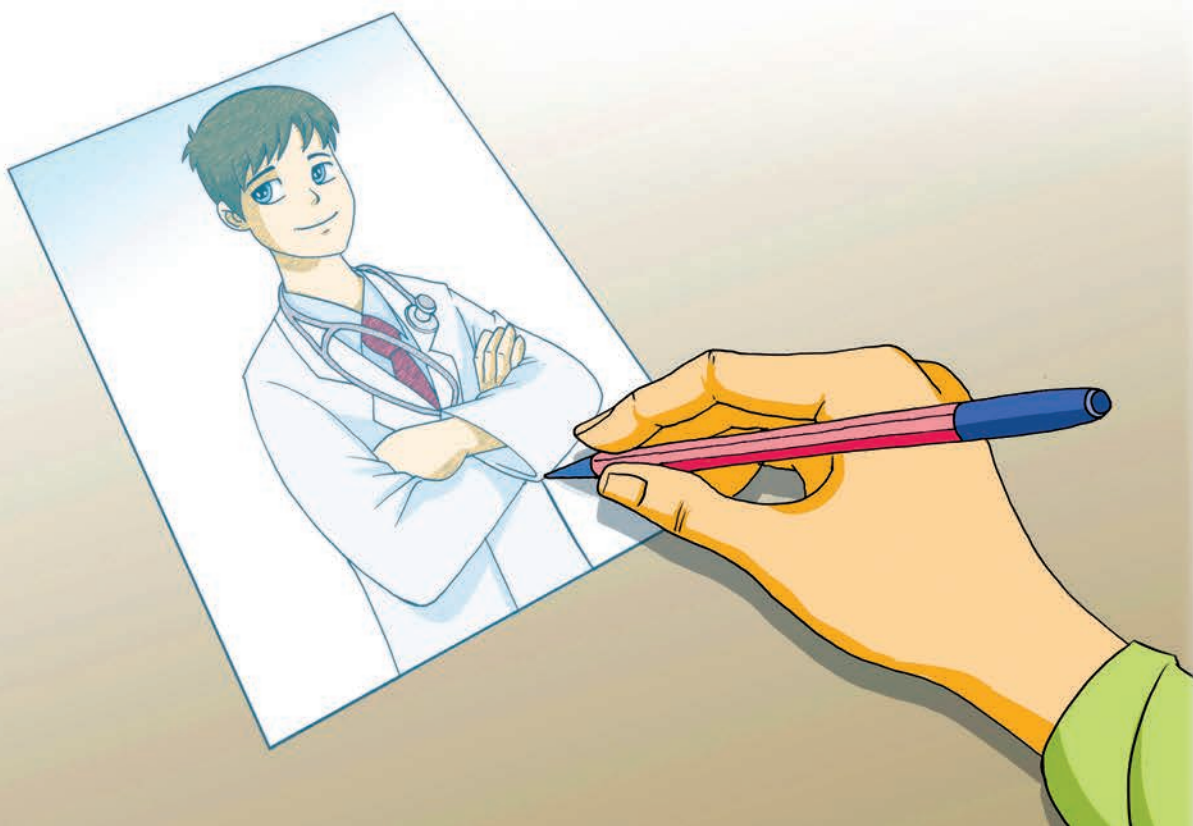
Përrshëndetje miq! Sot dua t'ju tregoj se si zgjidhen disa probleme, kur bëjmë mësimet. Nëse edhe ju dëshironi të keni sukses në mësimet dhe të punoni më me lehtësi dhe më me kënaqësi, atëherë përqafojeni këtë metodë...

Në fillim i bëni këtë pyetje vetes: "A e di me të vërtetë rëndësinë e të mësuarit?"

Ndaj unë fillova një program edukimi, me shpresën se do të më vlente, dhe më vlejtë.

Mësuesi i këtij edukimi, që në takimin e parë më pyeti se çfarë dëshiroja të bëhem kur të rritesha.

I thashë: mjek, sepse ky ishte profesioni që shumica e fëmijëve ëndërronin.



Pastaj më pyeti se çfarë duhet të bëja për t'u bërë mjek. Unë iu përgjigja se duhet të hyja në provime të ndryshme dhe të fitoja fakultetin e mjekësisë.

Në fund më pyeti: “Çfarë duhet të bësh për të fituar pikët e mundshme në këto provime?” Unë ia prita: duhet të mësoja shumë.

Të gjitha këto më tha t'i shkruaja në një letër. Dhe sa herë do të më duhej të mësoja, por do të më mungonte dëshira, to të duhej t'i lexoja ato që kisha shkruar, të cilat ishin porositë e mësuesit.

Një ditë mësuesi më pyeti se në ç'vend e mendoj veten në të ardhmen. I tregova me detaje hapat që duhet të ndiqja për të arritur atje dhe ndërkohë mbaja shënime.

Si përfundim, vizatova derën e dhomës që do të kisha kur të bëhesha mjek. Në derë shkrova me shkronja të mëdha: ‘Dr. Mustafa Emre’. Këtë vizatim e vara mu përballë vendit ku bëja mësimet.

Kështu, sa herë që ulesha të bëja mësimet, shikoja vizatimin dhe punoja më me pasion e me shpresën e madhe që në të ardhmen të bëhesha mjek. Por më e rëndësishmja ishte se e bëja me dëshirën time të madhe dhe jo me detyrimin e prindërve.

Atëherë të dashur miq, le të vazhdojmë bisedën...

Kur të mbaroni së lexuari këtë shkrim, filloni edhe ju ta vizatoni atë. Ngjiteni vizatimin në vendin ku duket më mirë nga tavolina, ku bëni mësimet.

Veç kësaj, shkruani edhe hapat që du-

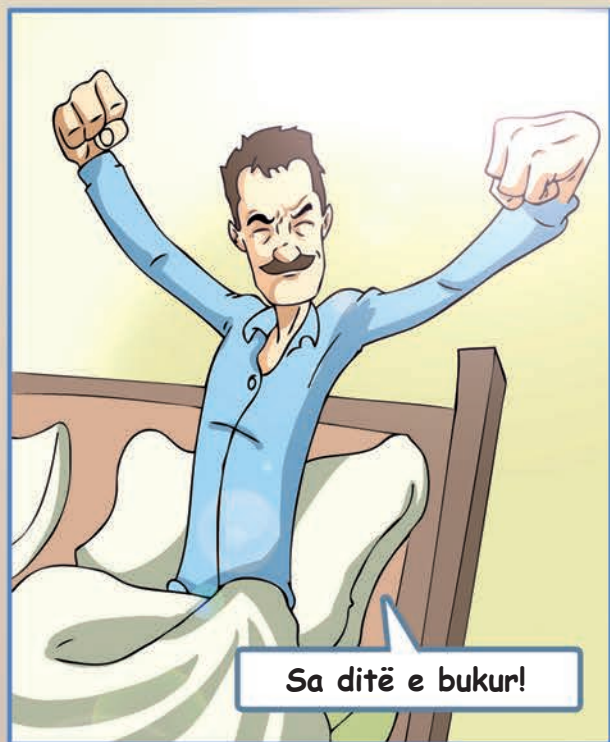


het të ndiqni njëri pas tjetrit për të shkruar drejt atij qëllimi dhe hapi i fundit le të jetë të mësuarit.

Lexojini, çdo ditë, nga një herë ato që keni shkruar. Mos thoni kurrë: “Kush i lexon këto çdo ditë!”

Mbajeni mend: Nuk është aspak e vështirë t'i marrësh mirë shënimet në shkollë dhe të bëhesh i pari i klasës. Për t'u realizuar këto ia vlen të ndash edhe një minutë më shumë... e t'i lexosh shënimet e tua.

Vitin e kaluar, zbatova këtë metodë dhe dola i pari i klasës. Edhe këtë vit do të kem të njëjtën buzëqeshje. Uroj që të gjithë ju të kënaqeni duke mësuar dhe të korrni suksese të mëdha!





Nëse e riformon këtë hartën e grisur,
do të dalim bashkë në park.



E rregullova edhe këtë punë.
Këtë as mësuesit më të mirë
të gjeografisë nuk mund ta
formojnë lehtë. Do të qëndroj
deri në mbrëmje në shtëpi dhe
do të pushoj më së miri.



Pas 5 minutash.

Çfarë?.. Si e
formove kaq shpejt
këtë hartë?

Në pjesën e pasme të hartës
ishite figura e një njeriu.
Kur rregullova njeriun, e gjithë
bota u rregullua vetvetiu.



MAMI MË ÇO TË TEZJA

Sulejman Ragip Jazëxhëllar

Muaji janar është shumë i ftohtë. Sot, kur po shkoja në shkollë, pothuajse desh ngriva. Rroftë mami që më vesh shumë trashë! Ajo më thotë se duhet të bëj shumë kujdes në kohë të ftohta. Më jep për të pirë shumë çaj limoni dhe bliri. Ju këshilloj edhe juve që të pini, sepse, me të vërtetë, nuk ka si shëndeti. Javën e kaluar qëndrova dy ditë shtrirë në shtrat për shkak të të ftohtit. Ky qe një mësim i mirë për mua. Tani kujdesem më shumë për shëndetin dhe përpiqem me sa mundësi të kem që të mos ftohem.

Ora ka ecur shumë. Pas pak do të fle. Para se të fle, dua të shkruaj në ditar gjërat që kam përjetuar. Sot jam mërziur shumë. Mamit i thashë që të shkojmë te teza, por nuk pranoi. Edhe unë qava tërë ditën.

Unë e dua shumë tezen. Sidomos vajzën e tezes, Sumejen, e dua aq shumë sa që nuk mund t'ua shpjegoj. Pothuajse më merr malli nëse nuk e shoh qoftë edhe një ditë. Nënës iu luta shumë, por përsëri nuk më çoi. Ah, moj, Sumeje, ah! Sa shumë mund ta ketë marrë malli edhe atë për mua! Atë e dua shumë. Është dhjetë vjeçe dhe mban shami në kokë. Ajo ka sy të ndritshëm. Ngjyra që i shkon më shumë është roza. Herën e fundit që e pashë, kishte vendosur një shami rozë. Ishte bërë pothuajse si një flutur. Hëngrëm ushqim bashkë. Përgjatë ushqimit, vazhdimisht ndihmonte tezen.

Ah, sikur, mami të më dërgojë për ditë te teza. Sa herë që shkoj te teza, ndihem shumë e lumtur. Sidomos kur shoh Sume-

jen. Ah mami ah...

Në mbrëmje na erdhi gjyshi. Kur pa se isha e mërziur, më pyeti për shkakun. Unë i thashë se isha mërziur ngaqë nuk shkova dot te teza. Në ato momente, brenda hyri mami. Gjyshi i thirri nënës dhe i tha me shaka: "Të mos e mërzisim këtë vajzë të vogël e të ëmbël. Ë, si thua ti, nëna e saj? Atë e paska marrë malli për tezen e vet..."

Mbi të gjitha, i foli për rëndësinë që ka në fenë tonë vizita e të afërmve. Gjyshi tha: "Kur të kemi mundësi, duhet t'i vizitojmë të afërmit. Vizita e të afërmve bëhet shkak për shtimin e riskut. Edhe Allahu na ka urdhëruar që të mos i shkëpusim lidhjet me të afërmit."

Pasi mami i dëgjoi këto fjalë që tha gjyshi, më pa mua. Edhe unë pashë atë. Isha shumë kureshtarë për ato që do të thoshte. Mami tha: "Mira baba, nesër, do të shkojmë te teza e saj, inshallah!"

Sapo e dëgjova këtë fjalë, iu hodha mamit në qafë. E putha fort në faqe. Tani dua të fle sa më shpejt. Përse? Që të vijë mëngjesi sa më shpejt dhe të shkojmë te teza.

Ditarin po e përfundoj duke bërë lutjen e sotshme: "O Zot! Na e mundëso që t'i mbajmë vazhdimisht lidhjet me të afërmit tanë! Mos na bëj prej atyre që i shkëpusin lidhjet me ta! Na mëshiro, sepse Ti je Zoti ynë dhe ne të duam shumë."





POSTA JONË

TEKNOLOGJIA DHE NE, FËMIJËT

Ditmar Hoti

Teknologjia, aq e përhapur dhe tërheqëse gjithnjë e më shumë po na rrëmben ne, fëmijëve. Po çka ajo që na tërheq aq shumë?

Ç' kuptojmë ne me teknologji?

Mos vallë vetëm celularët, I-pad, Tablet, Iphone, kompjuterë, DVD!

Jo, jo, sa e sa pajisje të tjera përfshihen brenda kësaj fjale të madhe, që quhet TEKNOLOGJI.

Po si ia bënin prindërit tanë pa këtë teknologji moderne që ne sot shohim, përdorim apo eksplorojmë? E megjithatë, prindërit tanë janë modele për ne, ata u bënë të aftë në profesionin e tyre, duke studiuar e punuar shumë.

A e kërkonin ata atë aq sa e kërkojmë ne me këmbëngulje?

Në ditët e sotme teknologjia ka përparuar shumë, sepse në kohët e lashta teknologjia nuk ekzistonte, ndërsa sot ka makina, aeroplanë, motorë, trakte, biçikleta. Në kohët e lashta njerëzit shkruanin me dorë, jo si ne që nuk lodhemi fare dhe shkruajmë në kompjuter ose në laptop. E megjithatë, përdorimi i teknologjisë me zotësi mundëson arritjen dhe plotësimin e qëllimeve mësimore për kohë më

të shkurtër dhe më pak punë për mësuesit dhe nxënësit.

Shumë shkencëtarë thonë se me zhvillimin e teknologjisë puna e njeriut është lehtësuar shumë. Nga këndvështrimi ynë, kjo gjë është si një magji, por për shkencëtarët është një gjë krejtësisht normale.

Ne fëmijët do donim që kjo teknologji të ishte sa më pranë nesh në shkollë (në mësimin e gjuhëve të huaja, në testet e inteligjencies, në konkurse punimesh krijuese etj.), e jo vetëm për t'u argëtuar e luajtur, sepse koha është flori.

Të gjithë shpresojmë që teknologjia të përparojë sa më shumë që të na shërbejë ajo ne dhe jo ne t'i shërbejmë asaj. Ta përdorim atë ku duhet, si duhet dhe me shumë maturi e kujdes.





Çfarë

Si

Përse

Zehra Aksoy



Pse bletët i bëjnë hojet e tyre në formë gjashtëkëndëshi?

Gjashtëkëndëshi, krahas shumëkëndëshave të tjerë, ka formën e mbledhjes më të shkurtër të gjatësisë së brinjëve. Bleta, duke bërë gjashtëkëndësha, prodhon më shumë hoje me më pak përmbajtje. Kështu ajo e kursen dyllin duke e përdorur atë me pakicë. Po ashtu, gjashtëkëndëshat për sa i përket ruajtjes së mjaltit të prodhuar mundësojnë një vëllim të madh në hoje. Një koloni bletësh i ndërton hojet duke bërë kënde prej 7-8 gradë horizontalisht. Me këtë ato kanë për qëllim që mjalti të mos derdhet. Këto kënde, ato, asnjëherë nuk i ndryshojnë.



Pse merimangat nuk bien në rrjetat e tyre?

Merimanga, zakonisht, nuk bie në rrjetën e saj. Ajo, kësaj ia arrin në dy mënyra: e para, në rrjetën të cilën ka thurur për të kapur pre, ka fije të veçanta që nuk ngjisin në të cilat lëviz dhe i njeh vetëm ajo. E dyta, me anë të një lënde që sekretion në pjesën e gojës, i mban këmbët vazhdimisht të vajisura. Nëse gabimisht mund të bjerë në rrjetë, në këtë mënyrë mund të shpëtojë; por nëse trembet, mund të pengohet në rrjetën e saj dhe të bjerë pre e grabitqarëve.



Sa shpejt shkon zëri në telefon?

Zëri ynë në telefon shkon me shpejtësinë e zërit. Kur flasim në telefon te pjesa e gojës, e cila quhet mikrofoni, zëri kthehet në rrymë elektrike. Edhe rrugën derisa kthehet në zë, përsëri, e bën me anë të rrymës elektrike. Siç dihet, shpejtësia elektrike është e njëjtë me shpejtësinë e dritës, prandaj zëri në telefon merr shpejtësinë e dritës.





Çerdhja e Thëllëzave

Në një arë me grurë, dy fëmijë gjetën një çerdhe thëllëzash. Më pas zunë edhe thëllëzën, e cila po ngrohte vezët.

-Ti merr vezët, kurse unë po marr thëllëzën, - i tha i madhi të voglit.

-Jo, thëllëzën ma jep mua, kurse ti merr vezët,- ia priti i vogli të madhit.

-Ti... vezët...

-Unë... thëllëzën...

-Unë... thëllëzën...

-Ti... vezët...

Kështu, vëllezërit, fjalë pas fjale, në fillim u zemëruan dhe më pas u grindën keqas. Teksa ziheshin ashpër me njëri-tjetrin, thëllëza u tremb dhe iku, ndërsa vezët nuk arritën “të largoheshin” dhe u thyen të gjitha.

-Po kjo?!.. - ia priti i habitur i madhi.

-E meritua! – tha më i vogli. Kështu është, kur zihesh, gjëja e parë që të mungon është paqja.

Symejra Degirmenxhi

DELFINËT

Delfinët dhe balenat bëjnë pjesë në grupin e gjallesave që njihen si "gjitarët e detit". Këto gjallesa bëjnë pjesë në klasën e gjitarëve, sepse lindin, ushqehen me gji, marrin frymë me mushkëri dhe kanë ngrohtësi trupore njësoj si gjitarët e tokës.

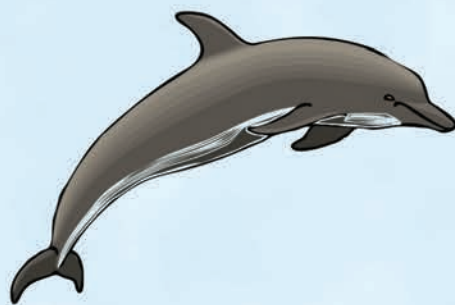
Delfinët notojnë shumë mirë. Mbi sipërfaqen e ujit mund të notojnë me shpejtësinë 10 km/h, ndërsa brenda ujit me shpejtësi 37 km/h. Kur ndiqen nga peshqit grabitqarë ose kur ndjekin prenë e tyre, mund të notojnë me një shpejtësi prej 50 km/h, por këtë shpejtësi nuk mund ta mbajnë për një kohë shumë të gjatë. Thellësia mesatare në të cilën mund të zhyten arrin 25-30 m.

Forma e zgjatur e gojës ua lehtëson më shumë lëvizjet në ujë. Në saje të kësaj strukture, ata arrijnë ta ndajnë më lehtë ujin dhe të notojnë më shpejt duke harxhuar më pak energji.

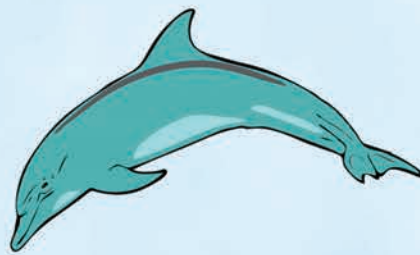
Delfinëve u pëlqen shumë të luajnë, të garojnë me dallgët e të hidhen mbi sipërfaqen e ujit. Janë kafshë të paqshme dhe të padëmshme.

Delfinët ushqehen me peshq. Dhëmbët e tyre nuk shërbejnë për të copëtuar gjahun, por vetëm për ta kapur atë. Ata e gëlltisnin gjahun ashtu siç është, pa e përtypur.

Në botë ekzistojnë plot 33 lloje delfinësh. 5 nga këto lloje jetojnë në lumenj. Delfinët e vegjël janë të gjatë 1.5 m dhe peshojnë 60 kg, ndërsa delfinët e llojit të madh janë të gjatë 4 m dhe peshojnë më shumë se 650 kg. Delfinët meshkuj janë më të mëdhenj se femrat. Jeta mesatare e tyre është rreth 25-30 vjet.



Delfinët dhe balenat, ashtu si të gjithë gjitarët e tjerë marrin frymë me anë të mushkërive. Kjo do të thotë se ata nuk mund të marrin frymë si të gjithë peshqit kur janë nën ujë. Prandaj ata dalin rregullisht mbi sipërfaqen e ujit për të marrë frymë. Mbi kokat e tyre ndodhet një vrimë e cila u mundëson frymëmarrjen. Kur delfini zhytet në ujë, vrima mbi kokë mbulohet automatikisht nga një kapak duke penguar kështu depërtimin e ujit. Kur delfini del mbi ujë, kapaku hapet sërish në mënyrë automatike.



Janë shumë të ndjeshëm ndaj zërave.

Ata mund të dëgjojnë zëra me frekuencë shumë të lartë. Valët zanore që dërgojnë përreth, u kthehen pas dhe në këtë mënyrë arrijnë të njohin sendet dhe gjallesat rreth e qark. Duke nxjerrë zëra të tillë ata komunikojnë me njëri-tjetrin dhe njoftohen kur në afërsi të tyre ka ndonjë burim ushqimor ose rrezik.

Kur i vogli vjen në jetë, delfinët e nxjerrin atë në sipërfaqe të ujit që të marrë frymë. Lloji i të voglit ndryshon sipas madhësisë që ka. Gjatësia e tij shkon nga 75 cm deri në 1 m. I vogli gjashtë muajt e parë ushqehet me qumështin e nënës, më pas vazhdon të hajë edhe ushqim shtesë. Për pesë vjet delfini nuk ndahet nga nëna e tij.

Në çdo frymëmarrje delfinët mbushin me ajër 80-90% të mushkërive. Ndryshe ndodh me njerëzit te të cilët ky raport është vetëm 15%. Për delfinët frymëmarrja nuk është një refleks siç është për njerëzit apo për gjitarët e tjerë të tokës. Ky është një veprim i vullnetshëm. Pra, ashtu siç vendosim ne të ecim, edhe delfinët vendosin të marrin frymë.

Nëna delfinë, pasi lind të voglin, e ushqen menjëherë me gji. Delfini i vogël i cili nuk ka buzë për të pirë qumësht, ushqehet nga dy burime qumështi që dalin nga një e çarë në barkun e nënës. Me një goditje të lehtë të gojës te kjo zonë, qumështi fillon të rrjedhë. I vogli pi dhjetëra litra qumësht çdo ditë. 50% e këtij qumështi është yndyrë (te lopa vetëm 15% e qumështit është yndyrë).

Në sajë të kësaj mase të madhe yndyre formohet me shpejtësi shtresa dhjamore që i nevojitet delfinit të vogël për të ekuilibruar ngrohtësinë trupore.

Delfinët jetojnë në grupe të mëdha. Delfinët nëna dhe të vegjlit zënë vend në mes të një grupi për një mbrojtje të sigurtë. Nëse ka ndonjë delfin të sëmurë në grup, ai nuk lihet kurrë vetëm dhe derisa të vdesë mbahet brenda grupit. Kjo lidhje kaq e fortë fillon që në ditën e parë që një delfin foshnjë merr pjesë në grup.

Mbrojtja e delfinëve të vegjël bëhet nga delfinët e mëdhenj që në momentin që ata lindin. Pak para se të lindë, nënës delfin i ngadalësohen lëvizjet, për këtë arsye, në çastet e lindjes atë e ndihmojnë delfinët e tjerë femra. Delfinët ndihmues notojnë në dy anët e delfinit nënë në mënyrë që të mos i ndodhë asgjë e keqe asaj para se të lindë. Kur ajo lind, ata e marrin të voglin dhe e nxjerrin në sipërfaqen e ujit që të marrë frymë. Dy javët e para delfini i vogël nuk ndahet aspak nga nëna. Për një kohë të shkurtër delfini i vogël arrin të notojë dhe dalëngadalë fillon të largohet nga nëna.



Përrallat e gjyshit hënë

Elif Yemenixhi

Çdo natë bie të fle me kureshtjen se çfarë ëndrre do të shoh dhe çfarë vendesh do të shëtis... Ëndrrat e mia janë gjithmonë të bukura, argëtuese dhe plot aventura, sepse unë kam një sekret: çdo natë, para se të fle, gjyshi më lexon nga një përrallë, sepse vetëm kështu më zë gjumi. Prandaj në ëndrrat e mia gjithmonë përjetoj përrallën që më tregon gjyshi.

Ndonjëherë bëhem një Princeshë trime mbi një kalë dhe shpëtoj popullin tim, ndonjëherë bëhem Gishtëz dhe kërcej nga një gjethe në tjetrën, duke shëtitur në vendin e gjigandë-

ve, ndonjëherë bëhem Zanë dhe i hap krahët e fluturoj në qiell..

Një ditë gjyshi erdhi shumë i lodhur në shtëpi. Si çdo ditë, do të shkoja drejt shtratit gjithë gëzim dhe gjyshi do të vinte pas meje me librin e madh të përrallave plot aventura. Por këtë herë gjyshi më tha se ishte shumë i lodhur dhe nuk mund të më lexonte përralla. Për më tepër më tha se, tashmë, isha rritur dhe mund të flija edhe pa përralla. Ndonëse u mërzita shumë, u ktheva në shtrat pa i thënë asgjë gjyshit.

U shtriva të flija, por pa përrallë nuk po më merrte gjumi. As gjyshin nuk mund ta zgjoja. Provova çdo gjë që më erdhi në mendje për të fjetur... Dola nga përrallat e gjyshit dhe fillova të numëroja një e nga një delet. Kur ato mbaruan, fillova të numëroja yjet në qiell. Pastaj luajta me duart e mia që bënin hije në dritën e llambave të rrugës që binin në dhomën time, por përsëri nuk munda të flija. Me sa dukej nuk kisha zgjidhje tjetër veçse të prisja zgjuar mëngjesin.



la kisha ngulur sytë orës dhe po prisja mëngjesin duke ndjekur tik-taket e saj, kur papritur dëgjova një zë “shsht!” dhe u tremba. Nga kureshtja dola nga shtrati dhe shkova drejt dritares nga po vinte zëri. Nuk kishte njeri, parku poshtë shtëpisë ishte bosh dhe në pallatin përballë nuk kishte asnjë dritë ndezur.

Mendova se ashtu më kishin bërë veshët dhe u ktheva përsëri në shtrat, kur të njëjtin zë e dëgjova sërish. Dola në dritare dhe hodha sytë drejt qiellit, kur ç’të shihja! Gjyshi Hënë me librin e madh të përrallave po më buzëqeshte. Për fëmijët që të mëdhenjtë nuk u lexojnë përralla, gjyshi Hënë zgjedh një përrallë të bukur nga libri magjik i përrallave dhe ua tregon. Kur më tha se, nëse dëshiroja, mund të më lexonte edhe mua një, u gëzova shumë.

U shtriva e gëzuar në shtrat dhe i mbylla

sytë. Gjyshi Hënë kishte zgjedhur për mua një përrallë shumë të veçantë, të cilën nuk e kisha dëgjuar më parë... Kishte një zë aq të ëmbël, sa që u zhyta në ëndrra të bukura akoma pa filluar mirë përrallën...

Kur erdhi mëngjesi, vrapova menjëherë te dritarja për ta falënderuar, por sa keq që nuk e gjeta. Fillova të prisja me padurim mbrëmjen. Në mbrëmje gjyshi më tha se këtë natë mund të më lexonte një përrallë, por unë i thashë se tashmë isha rritur dhe nuk kisha nevojë për përralla. Ndërkohë buzëqeshja me gjyshin Hënë.

Po pres me kureshtje dhe padurim përrallën që do të më lexojë sonte ai.

Gjyshi Hënë më dha fjalën se, sado që të rritesha, gjithmonë do të më tregonte përralla. Domethënë se nuk u dashka të kem frikë nga rritja...





MENDO PAK... E BUZËQESH

Tasim Gjokutaj

Na u grindën dy maçokë



Dy maçokë, që s'janë shokë,
U takuan te një portë.
Krisi sherri me të shara,
Kush të hynte më përpara!
-Do hyj unë!
-Pse do hysh?
Mos je ndonjë babagjysh?
Mustaqe kemi të dy,
Do hyj unë, pse të hysh ti?
Jo po ti e jo po unë,
Fyta-fytaa na u zunë.
Njëri ndiq e tjetri ik,
Ja, u ngjiten mbi një fik.
Dhe nga fiku hop të dy
Na kërcyen mbi çati.
Mbi çati nisi... dueli.
-Ki-ki-ki, - u foli gjeli. -
Pse po grind, mor të prapë,
Pse po bëhi qesharakë?
Gjithë bashkë në një portë
Mund të hyjnë dhjetë maçokë...
-Ie të hyjnë dhe njëzet,
Unë i pari futem vetë...
...Përsëri sherrin e nisën,
Mbi çati u rrokullisën
E na ranë që të dy
Kollotumba në fuçi.
Qeshi gjeli: - Ki-ki-ki!





FALËNDERIMI I PLAKUT

Në një udhëtim, një plak humbi kafshën e vet. U dëgjua zëri i tij, teksa thoshte: “Elhamdulillah!” (*Lavdërimi dhe Falënderimi i takon vetëm Allahut!*) Ata që e dëgjuan, e pyetën:

-Përse po e falënderon Zotin, o udhëtar? Çfarë të ka dhënë që ta falënderosh? As shëndet nuk ke, tani nuk ke as pasuri?!

- Më ka dhënë mendjen dhe zemrën

për ta besuar Atë dhe gjuhën për ta përmendur, - u përgjigj plaku qetë-qetë.

- Kafshën e vetme që kishe të humbi... Pse po e falënderon Zotin?

- Përse të mos e falënderoj Zotin. Po të isha hipur mbi kafshë edhe unë do të humbisja me të.

Ata, që e pyetën, mbetën një çast të habitur, por më pas kuptuan urtësinë e plakut.



Përgatiti: Gilman Kazazi



MEMISHXHANI

Ekrem Bektash

ÇËSHTË KJO PUNË ME NJERËZIT TANË, SHËNDOSHEN SHUMË, NUK DINË SA HANË...

Miq të dashur... Njeriu nuk duhet të thotë "si jam bërë", por "si do të bëhem"... Unë e hëngra sapunin për djathë, sepse kohët e fundit jam shëndoshur shumë dhe kjo ngaqë kam ngrënë shumë ushqime të shpejta...

Më thonë se e shëndoshura më shkon, por unë e di se nuk më shkon. Më duket vetja si top...

Gerti më shikon dhe qesh nën hundë... Kushedi se çfarë mendon për mua... Nuk mund të ma thotë në sy e as të qeshë përpara meje... Sepse e di se çfarë mund t'i ndodhë nëse e bën.

Ju tani do të thoni se nga doli kjo mbipeshë...

Nëse nuk bëni kujdes, edhe ju do të shëndosheni dhe do të digjeni si unë... Nejse, do të kthehem sërish më vonë te problemi im. Tani le të flasim për një tjetër person të shëndoshë...

MBIPESHA KUSHTON SHUMË, PRANDAJ SHËNDOSHEM UNE

Myzin e njihni të gjithë... Myzaferi nga Meksika... Këtë e thashë ngaqë mund të ketë edhe nga ata që e dëgjojnë për herë të parë... Prandaj ta prezantojmë edhe një herë me dy-tre fjalë Myzon... Muzaferi fle në orë të vonë, por është i detyruar të zgjohet herët, sepse duhet të shkojë në shkollë. Kur vjen në shkollë, fle gjithë kohën si meksikanët. Për këtë arsye edhe shokët e thërrasin Myzo meksikani...

Ndodhi diçka... Firma ku punonte babai i tij, e dërgoi atë në Meksikë dhe ata u transferuan familjarisht atje... Pasi qëndruan për një kohë në Meksikë, u kthyen dhe Myzaferi u bë me të vërtetë "Myzo meksikani". Pasi u kthyen, ai u regjistrua sërish në klasën tonë...

Ndërsa ishte në Meksikë, ishte njohur me burrin më të shëndoshë... Ai quhej Alvares Lorenzo del Dijagones la Ponze etj... Një emër shumë i gjatë...

Burri nuk ishte i gjatë, por emrin ashtu ia kishin vënë... Përkundrazi, meqë burri ishte i shëndoshë, duhej t'i kishin vënë një emër të shëndoshë... Nejse...

Burri ulej në gjashtë karrige... Dy mbrapa... Dy në të djathtë dhe dy në të majtë... Në mes ngelej pak bosh, por ç't'i bëjmë, edhe ai të mos shëndoshej aq shumë... Burri do të hynte në librin e rekordeve, por libri nuk e kishte nxënë nga mbipesha... Tani që e mendoj, më kap frika... Vallë, a jam unë aq i shëndoshë?...

Edhe dyqanxhiu ynë, xhaxhi Dritani është shumë i shëndoshë... Ai nuk tregon se sa kile është, por e di që peshohet në dy peshore, ngaqë njëra nuk mund të peshojë më shumë se 120 kg. Hip mbi peshore duke vënë këmbën e djathtë te njëra dhe këmbën e majtë te tjetra, pastaj mbledh peshën që tregojnë dy peshoret.

Dyqanxhi Dritani nuk më ka aspak qejf dhe vazhdimisht më thotë:

"Je aq i shëndoshë, sa nuk të peshojnë as dy peshore..."



Më hipën inati...Në të vërtetë, gjatë pushimeve verore kam ngrënë pak tepër ushqime të shpejta dhe në fshatin e xhaxhait jam ushqyer mirë... Njerëzit më thonë se e shëndoshura më shkon, por unë sigurisht që nuk jam edhe aq i shëndoshë...

Xhaxhi Dritani e tepron, sepse i pëlqen të më inatosë dhe më thotë:

“Ty ta kalon edhe breshka...”

VALLË, NË ËNDËRR JAM QË GJITHË KËTË MBIPESHË KAM?

Se ku e gjeti atë breshkë?.. Më vonë e mora vesh se kishte qjashtë muaj që bënte stërvitje me një breshkë duke garuar herë pas here me të...

Bëri një vijë përtokë me shkumës dhe qëndruam te vija. Fryu një qese, e plasi dhe filluam të garonim me breshkën... Sa bëra dy-tri hapa, u lodha dhe fillova të shfryja. Nuk po hidhja dot dy hapa nga mbipesha dhe zemra punonte si motor tanku për t'i pompuar gjak gjithë atij trupi të shëndoshë... Breshka më arriti dhe më kaloi... Më pas bëra edhe dy-tri hapa të tjerë dhe duke bërë titur “Mami!”, u shtriva përtokë...

Ndërkohë mami erdhi në dyqan dhe kur më pa në atë gjendje, më kapi dorën, por nuk po e ngrinte dot trupin tim...

Ndërsa xhaxhi Dritani na shikonte dhe qeshte...

I thashë mami:

“Mos po shoh ëndërr? Më picko pak..”

“Nuk është ëndërr Memishxhan!” - më tha mami dhe më bëri një të pickuar, e cila më dhambi aq shumë, saqë brofa menjëherë në këmbë...

Mami më pa dhe qeshi... Ndërsa unë i thashë:

“Mami, po vdes më duket... Edhe pickimi që më bëre, më dhambi shumë...”

“Jo zemër, nuk vdes njeriu nga një e pickuar... E bëra për të të zgjuar...” më tha.

Erdha menjëherë në vete... Isha ulur në anë të shtratit... Oh! Sa mirë që ishte vetëm një ëndërr... Pastaj pashë veten, preka barkun tim... Ditët e fundit me të vërtetë e kisha tepruar pak në të ngrënë, por nuk isha shëndoshur aq shumë... Isha bërë kështu duke mos u aktivizuar dhe duke ndenjur para kompjuterit...

U ngrita dhe u veshva... Të hënave e kam gjithmonë të vështirë të bëhem gati... Piva gjysmë gote qumësht dhe dola...

UNË VETË NUK HA
AS TË TJERËVE S'U THEM “HA”



Kështu bëja gjithmonë... Kurrë nuk haja mëngjes siç duhet dhe gjithmonë e mbushja barkun plot në pushimin e gjatë...

Pashë njëherë në mensë... Po skuqeshin patatat tona...Kuzhinieri e hoqi gazetën që mbante sipër ena me vajin e mbetur që nga dita e premte. Kështu vepronte gjithmonë... Ngaqë ishte kursimtar, nuk e çonte kurrë dëm vajin e përdorur, por e mbulonte me një gazetë dhe e ruante për herën tjetër... Kushedi sa vaj i mbetur gjendej në atë enë që kur ka filluar shkolla!..

“Çfarë?! Vaj pesëvjeçar?.. Ndoshta që nga hapja e shkollës në 1926-ën...”

Nuk e ha më, sepse jam shëndoshur...

Ditën e sotme e kalova me kërcitje të shpeshta të stomakut... E di se një Memishxhan i shëndosh nuk bën për asgjë...

Kur po shkoja në shtëpi, u ndala te dyqanxhi Dritani dhe e përshëndeta...

“Qenke dobësuar pak!” i thashë...

“Me të vërtetë!” më tha dhe u gëzua...

“Po!” i thashë ... “Vazhdo të garosh me breshkën dhe do të dobësohesh edhe më shumë...”

Vazhdova rrugën... Dyqanxhiu më pa nga pas, nuk kuptoi asgjë... E si ta kuptonte... Breshka ekzistonte vetëm në ëndrrat e mia... Ajo m'u shfaq para syve... M'u duk sikur po ecte përpara meje... Shpejtova, u hodha sipër saj dhe ajo përkuli kokën...

“Ja, kështu e kaloj unë breshkën!” thashë dhe eca... Breshka ngeli pas... ndalova, e pashë dhe e përshëndeta me dorë...

“Garu me të shëndoshët!..” i thashë.

“Si thoni miq, veprova mirë?.. Mirëmbetshil!..



Engin Nigar



HISTORIA E NJË QENI

Një burrë na jetonte në një vilë të madhe, të cilën e kishte mbushur me gjëra shumë të çmuara dhe të shtrenjta. Kishte tablo të mëdha, gurë të çmuar dhe ar pa fund. Pikërisht për këtë arsye, hajdutët nuk ia hiqnin dot sytë vilës. Nuk arrinin që të futeshin në vilë, sepse nuk i lejonte qeni rojë. Pronari i vilës e dinte mirë këtë gjë dhe kujdesej shumë për qenin. Ai i besonte verbërisht qenit, prandaj natën flinte krejt i qetë.

Një natë erdhën përsëri hajdutët. Njëri prej tyre tentoi të hapte pak derën, por në momentin që po mendohej të hidhte një sy brenda, e kafshuan dhëmbët e mprehtë të qenit. Hajduti filloi të ulërnte nga dhimbja. Thirrja e hajdutit e kishte zgjuar pronarin e shtëpisë. Ai u ngrit dhe mori pushkën për të trembur hajdutët. Më pas i dha një copë të madhe mishi qenit në shenjë falënderimi e përgëzimi.

Kaluan ditë, muaj dhe vite. Qeni, me besnikërinë e tij, nuk i kishte lejuar asnjëherë hajdutët që

të futeshin brenda, deri atë natë. Dhe kjo natë që erdhi ishte si gjithë të tjerat. Qeni po bënte roje si zakonisht. Mendoj: “Si do që të jetë, asnjë hajdut nuk vjen, sepse ka frikë nga unë. Nuk bëhet gjë nëse fle pak.” - dhe fjeti.

Atë natë hajdutët kishin vendosur të bënin edhe një tentativë tjetër. Kur u afruan dhe panë qenin që po flinte, nuk u besuan syve. Hajduteshe dhe pa zhurmë, u futën në vilë dhe morën plot gjëra të çmuara.

Erdhi mëngjesi. Pronari i vilës nuk u kishte besuar syve, kur kishte diktuar gjërat e çmueshme që mungonin. Kishte shtangur. Kur erdhi pak në vete, iu kujtua qeni.

“Qeni im!.. Po qeni im, si është? Mos ka pësuar gjë? Mos hajdutët e kanë helmuar?...”

Pronari, edhe pse i shqetësuar, vrapoi drejt kolibës së qenit, të qenit të tij të dashur. E gjeti në gjumë. E përkëdheli. U gëzua. E përkëdheli për-

sëri. Qeni u zgjua. I zoti e përqafoi dhe i foli:

- Sa mirë që ty nuk të ka ndodhur gjë, o qeni im i besuar! Eh, sa do isha mërzitur!.. Do të isha mërzitur shumë, sikur hajdutët të të kishin lënduar. E çfarë janë ato sende të vjedhura, përpara teje!

Qeni e vështroi dhe uli kokën. E ndjeu veten fajtor. Sikur të mos i kishte besuar aq shumë vetes dhe të mos kishte fjetur, kjo vjedhje nuk do të kishte ndodhur. Për më tepër që dashuria e madhe që i kishte shprehur pronari ia kishte shtuar edhe më shumë ndjenjën e fajit. Tani nuk mund të zgjidhej asgjë... U largua dhe hyri në kolibe. I zoti i vilës u çudit nga sjellja e qenit. Iu duk si e pazakontë. Por... nuk e zgjati më tej. E la qenin në vetminë e tij.

Disa muaj më vonë hajdutët u kthyen përsëri. Shpresonin... të ndodhte si herën e fundit. Njëri prej hajdutëve foli lehtë:

- Nuk kemi pse të frikësohemi, sepse qeni do të jetë në gjumë. Ju kujtohet kur erdhëm...

Qeni, në të vërtetë, bënte sikur flinte. I dë-

gjoi dhe i kuptoi mirë fjalët e hajdutëve. Por... në vetvete, zemërimi dhe egërsia i rritej. Hapi gojën, mprehu dhëmbët dhe u hodh furishëm drejt tyre. Lehte dhe kafshonte. Ehehe, si i kafshonte!.. Pas një përleshjeje të zhurmshme, qeni arriti t'i shtrinte përtokë e pa ndjenja hajdutët. I zoti i vilës dëgjoi zhurma e të lehura të forta. Vrapoi drejt oborrit. E çfarë të shikonte. Ca njerëz të gjakosur, të shqyer rrobash, të sflitur qëndronin shtrirë për tokë dhe kërkonin ndihmë. Triumfator dhe sogjetar mbi ta qëndronte qeni që u vërsulej herë pas here.

Kur i zoti i vilës u afrua, qeni i tha:

-Ham-ham, këta janë ata që kanë përfituar nga gabimi që bëra vetëm një herë në jetën time.

-Nuk... po të kuptoj?! - tha i zoti i vilës.

-Ham-ham, historinë do ta tregoj më vonë..., foli qeni dhe vështronte plot urrejtje njerëzit e shtrirë.

I zoti i vilës i kuptoi fjalët e qenit dhe e përkëdheli, duke i thënë: "Çdokush bën gabime. Ajo që ka rëndësi është që të nxjerrim mësim nga pësimi dhe të mos i përsërisim gabimet më."



SEMAFORI

Semafori s'është si ne,
S'ka dy sy, po një... dy... tre!

Gojë s'ka. Çudi, vërtet:
Me dritë - ngjyra ai flet!

Syri i kuq, kur ndizet, thotë:
"Rruga nuk kalohet dot!"

Syrin portokall, po ndezi,
Thotë "Stop!", duhet të presim!

Po u ndez syri jeshil,
Mos kij frikë. Në rrugë dil!

Sa herë dritat ndez e shuan,
Nga rreziku ne na ruan.



Kush e trimëroi lepurushin? ..

Ishte natë me hënë, kur lepurushi doli nga gëmusha. Eci e vrapoi...

Iu bë sikur dëgjoi zërin e dhelprës: “Skinj-skinj-skinj, mirëmbërëma lepurush!”

Lepurushi ngriu në vend. E njohu zërin. E zuri frika. Ngriti veshët. Rrotulloi sytë. Vrapoi pa ditur se ku... Ndaloj vetëm, kur sytë panë një strofoll. Kur u bë gati të hynte, dëgjoi një zë, që i foli:

-Kjo strofoll është imja.

Lepurushi njohu iriq Gjembin.

Veshllapushi u largua menjëherë. Vrapoi përsëri... Ndaloj vetëm, kur sytë panë një guvë. Kur u bë gati të hynte, dëgjoi një zë, që i foli:

-Kjo guva është imja.

Lepurushi njohu arush Gojëmjaltin.

Veshllapushi u largua menjëherë. Vrapoi përsëri...

Kur u sigurua se “zërin e dhelprës” e kishte larg, dikush i foli ëmbël: “Provo një herë të bëhesh trim, o lepur!..”

Lepurushit i qeshën sytë. E njohu zërin... Veshllapushi nuk vrapoi. Nuk u tremb. Nuk u frikësua. Veshët i mbante ngritur. Sytë i rrotullonte gjithandej.

* * *

Kur lepurushi u kthye te gëmusha e tij, ndjeu... sikur e kishte marrë malli!.. E puthi. Papritur... dëgjoi atë zë që i foli ëmbël pak më parë: “Lepurush, ti u bërë trim!..”

Lepurushi i trimëruar kësaj here, pyeti lexuesit e vegjël: “Po ju, e gjeni dot zërin që më thirri?..”¹

1. Zëri i Gëmushës, ku kishte lindur lepurushi.





NË MALET ME DËBORË

Në malet e larta, në vendet më të thepisura e më të veçuara, jetojnë dhitë e malit ose, siç u thonë ndryshe, dhitë e egra.

Në një mal të tillë jetonte edhe Dana me kecërit e saj të vegjël. Dana qe shumë e shkathët. Ajo u ngjitej shkrepave e shkëmbinjve si asnjë tjetër, prandaj e kishin zgjedhur si udhëheqëse për të stërvitur kecat e vegjël.

-A do të luajmë sot? - e pyeti një kec Danën.

-Si jo? - u përgjigj Dana.

-Ç'lojë do të bëjmë?

-Ejani pas meje. Sot do të bëjmë një lojë të re. Kjo quhet loja e jehonës.

Ajo u nis përpara duke kërcyer nga shkëmbi në shkëmb, derisa u ngjit në një kokojkë mali, shpatet e të cilit qenë mbuluar me dëborë.





Me të arritur atje, Dana ngriti turinjtë në erë dhe filloi të blegërinte:

-Bee! Beee!

Lugina poshtë filloi të gjëmonte nga jehona: "Bee! Beee!"

Edhe kecat e tjerë filluan të blegërinin dhe lugina u mbush plot me blegërimat e tyre të zhurmshme. Ishte vërtet gjë e këndshme kur dëgjoje jehonën si përsëriste zërat e tyre.

Ndonjëherë luanin me të kapur, ndonjëherë kukafshehthi nëpër dru-rët e pishave. Herë-herë mësonin si të gjenin gjurmët e dhive të egra ose të kafshëve të tjera në dëborë. Mirëpo më shumë se çdo gjë tjetër i argëtonte kërcimi nga një shkëmb te tjetri. Gjithë zotësia që të qën-

droje në vende të rrezikshme dhe të shikoje poshtë në humnerë.

Një ditë, tek po kënaqeshin aq shumë nga lodrat që kishin luajtur, qie-lli papritur u errësua, filloi të frynte erë e fortë dhe flokët e dëborës nisën të binin të dendura.

-Filloi stuhia! - tha Dana.

-Oh, të shkretët ne ç'na gjeti! - tha një kec. - Do të mbetemi këtej.

-Mos u shqetësoni! - u tha Dana. - Ejani pas meje, unë e di rrugën. Dhi-të e egra nuk i tremben stuhisë.

Dana filloi të zbriste luginës, e ndjekur nga kecat e vegjël. E din-te rrugën nga duhej të shkonte dhe shpejt i shpuri në një vend të mbrojtur nga era, atje ku kishin ndërtuar shtëpitë e tyre, në guvat e shkëmbinjve.





ZBAVITJE



SUDOKU!



Plotësoni çdo rresht, kolonë dhe kutizë, në mënyrë që, çdo shifër nga 1 deri te 9, të shfaqet një dhe vetëm një herë.

NGJYROS ZOGUN



1		4		2		3		6
	7			3				2 4
				1 5		7	8	
	9						1	7
6		8	2		3	9		5
4	5						3	
	4	9		1	2			
7	6				8		9	
5		1		6		8		2

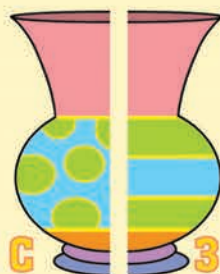
Gjeni pjesët e sakta të vazove!

...../.....

...../.....

...../.....

...../.....



7NDRYSHIMET



Cilët janë topat e njëjtë?



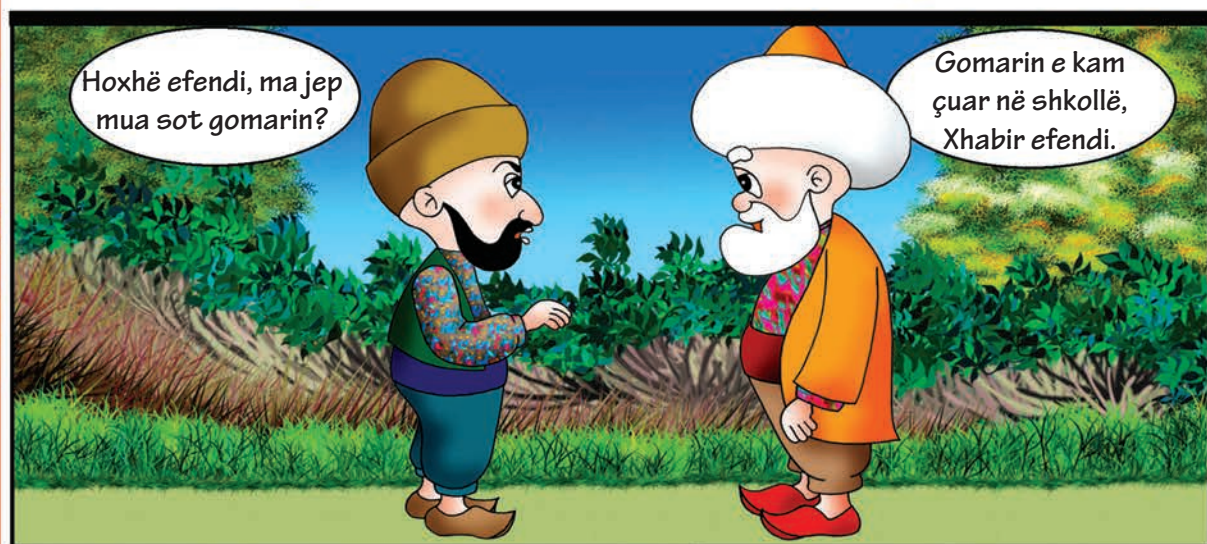
Cila është pjesa e kafshuar e mollës?



Ndihmojeni bretkosën të gjejë rrugën për te pellgu!



NASTRADINI



Lagjja Jonë



Së shpejti në dorën tuaj...

